

ANDREU FERRER I GINART

Llegendes de les Balears

Edició a cura de Josep Massot i Muntaner

Institut Menorquí d'Estudis
Publicacions de l'Abadia de Montserrat

2009

Taula

Nota editorial	5
PRESENTACIÓ	13
EL REI EN JAUME I	15
Desembarc del rei i ses tropes	17
El rei En Jaume estava segur de ser el rei de Mallorca	18
Com començà la conquesta de Mallorca	19
La conquesta de Mallorca. Primera batalla	20
La mort dels Montcada	21
Bendinat	22
La mina del rei moro	23
Conquesta de Palma	24
La porta de Santa Margalida	25
Presa del castell d'Alaró	26
Presa del castell de Santueri	27
La tornada del rei En Jaume	28
La font de Felanitx (I)	30
La font de Felanitx (II)	31
El cavall del rei En Jaume	32
La polseguera del cavall del rei	33
Potades del cavall del rei En Jaume (I)	34
Potades del cavall del rei En Jaume (II)	35
Sa potada de Sa Gruta (III)	36
El tresor de Mallorca	37
Petites notes sobre la Conquesta	38

EL COMTE MAL	39
Qui era el comte Mal?	41
Exercicis del comte Mal.....	44
La descoberta.....	45
Dolentia del comte Mal.....	46
El comte és agafat	47
Li surt el dimoni.....	48
Els boiets del comte Mal.....	49
S'argolla.....	51
Les baules de Galatzó.....	52
Potades del cavall del comte.....	53
Mort del comte Mal.....	54
Aparicions del comte Mal (I).....	55
Aparicions del comte Mal (II).....	56
Aparicions del comte Mal (III).....	57
Aparició del comte a sa viuda.....	58
Tonada de la cançó «Es comte Mal».....	61
El crani del comte Mal.....	62
Petites notes llegendàries sobre el comte Mal.....	63
L'ERMITÀ MACARI	67
Qui era l'ermità Macari?	69
Sa penya de l'Ermità Macari	71
Obediència als al·lots.....	72
Menja per obediència	73
Cavant grava	74
L'ermità Macari va als funerals de son pare.....	75
EN COCOU.....	77
Qui era en Pep Cocou?.....	79
Habilitat d'en Cocou per inflar-se.....	80
En Cocou arrabassa mates.....	81
En Cocou toma un estol de gent	82
En Cocou se carrega una gran saca de blat.....	83
En Cocou passa el seu ase per un torrent.....	84
En Cocou se carrega s'ase i passa la paret.....	85
En Cocou atura una vaca per la cama	86

En Cocou més fort que una llinda.....	87
Se prova amb quatre homos.....	88
En Cocou llaurant.....	89
En Cocou se prova amb en Vaquer	90
En Cocou i n'Andreu Jai	92
En Cocou saltador	93
En Cocou, tancat, salta	94
En Cocou. S'agilitat per botar	95
En Cocou se prova a tòrcer dit.....	96
Sa força d'en Cocou a la vellesa	97

LA BEATA CATALINA TOMÀS.....	99
La beata cura els peus a un nin.....	101
La beata fa caminar una baldada.....	102
La beata Catalina Tomàs duguent el dinar a son pare	103
De com la beata entrà per monja	104
Notícies tradicionals sobre la beata Catalina Tomàs	106

EN TIÀ DE SA REAL	107
En Tià de sa Real. Notícia històrica.....	109
De com passaven bugada	111
La primera glosa d'en Tià	112
En Tià se prova a glosar amb un frare.....	114
Se prova amb un glosador	115
En Tià no podia ésser ric	116
El pas de les llimones.....	117
Es pas de ses reies (relles).....	118
El pas del mè (be).....	119
No podia tenir riqueses	120
Com provef de vi a unes noces	121
Com escalivà el seu amo	122
En Tià endevina s'anyada futura	123
En Tià endevina el temps a fer	124
Pronostica la treta dels frares	125
Pronostica la mort d'un company	126
En Tià de sa Real i la Inquisició.....	127
En Tià de sa Real i el tresor.....	128

Per què no es pot treure el tresor del Coll d'Artà?	130
La mort d'en Tià de sa Real	131
PIRATES	133
Preliminar	135
Previsió contra els pirates	136
Sa cova d'en Xoroi	137
Per què als naturals de Capdepera les diuen gabellins?	139
Ardit dels gabellins	140
La mina del castell de Capdepera	142
El fet de sa boira	143
De com el missatge de la Torre va desfer-se dels moros	144
Com se salvaren dos roters	145
Els moros volien la Mare de Déu de Sant Salvador	146
El fet de la Torre de Canyamel	147
El cabrer de sa Duvaia	149
Els bous de son Jaumell	151
Incursions de moros. Atacs a Pollença i Alcúdia	152
Venguda d'en Barba-rotja	153
Incursions de pirates. La defensa de son Mas	154
Joveneta encativada	155
Altra fadrina captiva	156
Rescat de captives	157
Els moros roben un nin	158
Lo que feren els des Consell	159
El fet de l'oguer de Lluçmajor	160
El fet del pastor de s'Allapassa	161
Es Capellà Moro	162
Petita notícia sobre pirates	164
ENCANTAMENTS I TRESORS	165
L'encantament de sos Llucs	167
Encantament de la font de Sant Joan	169
Es Velar de Felanitx	170
Ses coves des castell de Santueri	171
La ciutat de Troia	173
Els llums de sos Llucs	174

L'encantament des Torn	175
Encantament de son Claret	176
Encantament de sos Sastres	177
El tresor de la plaça d'Andratx	178
El bou d'or del castell de Santueri	180
El tresor del penyal Roig	181
El tresor del pi	182
El tresor d'Andratx	183
La serp encantada	184
El tresor del puig del Rafal	185
El tresor de Sineu	186
Un pastor troba un tresor	187
El tresor del Barracar	188
ENFONSAMENTS	191
L'era d'Escorca	193
La casa enfonsada	195
La ciutat de Parella	196
TÒPIQUES	197
El puig de ses Quatre Fites (I)	199
El puig de les Quatre Fites (II)	200
La cova de sa Germania	201
Les cases de Ca s'Hereu	202
El camí de na Pontons	203
Eu Puig de Pollença	204
De com se fundà es Mercadal	205
Sobrenom dels fills de Ferreries	206
SERS FANTÀSTICS	207
La sirena i el peix Micolau	209
La sirena (I)	210
La sirena (II)	211
La por de son Nigorra	212
Sa coveta del Gall de Foc	213
El bou flametjant	214
L'homo de sa lluna	216

BOIETS	217
Els boiets de son Martí.....	219
Sa font de s'Auzina	220
Els boiets demanen feina	221
Es boiets dets Armàrits	222
GEGANTS	223
Es macolí des Gegant	225
La sopegada del Gegant	226
El pedrolí des Gegant	227
APARESCUTS	229
N'Apol·lònia Maimó.....	231
La mare d'en Sebastià Botó	232
Sa Manilla	234
Aparició de sant Miquel	235
HIDROLOGIA. POUS, FONTS I LLACS	237
El pou de Santa Mònica.....	239
Sa bassa Ferrera	240
Els prats de na Pineda.....	241
Es puig de sa Font	242
Sobre la font de sa Gruta	243
Sa font de Xorrigo	244
Un pou de Felanitx	246
PESTES	247
La pesta de Son Servera i Artà, Com vengué?.....	249
La pesta de l'any 1820 (I).....	250
La pesta de l'any 1820 (II).....	251
La pesta de l'any 1820 (III)	252
La pesta de l'any 1820 (IV)	253
La pesta de l'any 1820 (V)	254
La pesta de l'any 1820 (VI)	255
La pesta de Petra	256

LA RECONQUISTA.....	257
Per què els romans deixaren Mallorca?	259
Per què fugiren els moros?	260
Com se feien fugir els moros	261
Perseguint els moros	262
La roca de Santa Àgueda	263
Sa Torre Nova	264
Sant Cabrit i sant Bassa	265
Petites notícies referents als moros.....	267
PETJADES.....	269
Es peu del Bon Jesús.....	271
Les ditades del Cocó.....	272
La petjada de sant Cristòfol.....	273
El peu del Bon Jesús	274
La penya llaurada	275
La petjada del Bon Jesús.....	276
El sucot del Bon Jesús.....	277
RELLIGIOSES.....	279
El Bon Jesuset captant	281
La resurrecció de Jesús	283
Per què fa sol tots els dissabtes?.....	284
Per què en la corema toquen vespres al dematí?	285
Sant Cristòfol	286
MONUMENTS I EDIFICIS.....	287
Es portalot de ses Païsses.....	289
La Torre de Canyamel	290
La calçada de sa Gruta.....	292
Sa pedra llenegadissa	293
ANIMALS I PLANTES.....	295
Nius de cega	297
Per què les mules no crien?	298
La serp de Vilafranca	299
La mata escrita	300

Per què els abatzeres aferren de cada cap?	301
Per què és que hi ha figueres que fan dos esplets de figures Un cada any?.....	302
Herba per curar sa ceguera.....	303
Herba per curar sa coixera	304
VÀRIES	305
Un escut provocatiu.....	307
El vent i la mar	308
Fatxendes de bandolers.....	309
Es Majoralet.....	310
Homos de força. En Joan de son Silis	311
La corona d'Espanya	312